

Ivan Šaško
pomoćni biskup zagrebački

POBOŽNOST KRIŽNOGA PUTA
I EUHARISTIJSKO SLAVLJE
petka trećega korizmenog tjedna
Početak inicijative „24 sata za Gospodina“

Zagrebačka prvostolnica, 4. ožujka 2015. u 17/18 sati

Uvod u pobožnost križnoga puta:

Dragi hrvatski branitelji, ratni vojni invalidi, majke i očevi, udovice i djeca hrvatskih branitelja, dragi članovi obitelji poginulih branitelja i onih koje tražimo i o kojima srca ispunjena ljubavlju željno čekaju vijesti.

U ovogodišnjoj smo korizmi, u Svetoj godini, pozvani slaviti i snažnije doživjeti iskustvo Božjega milosrđa (usp. *Lice milosrđa*, br. 17). Drago mi je da smo se ponovno okupili na redovitome susretu hrvatskih branitelja u našoj prvostolnici, kako bismo Bogu zahvaljivali, molili od njega milost obraćenja i donijeli mu svoje živote i živote bližnjih, kao i nakane na koje molimo za dobro hrvatske domovine.

Radosni smo što se večeras u ovoj pobožnosti i u svetoj misi, na zamolbu Vijeća Slovenske nacionalne manjine u Gradu Zagrebu, posebno spominjemo svih žrtava pripadnika slovenskoga naroda u obrambeno-oslobodilačkome ratu za neovisnost i cjelovitost Republike Hrvatske, naročito branitelja pripadnika 1. Gardijske brigade 'Tigrovi'.

Braćo i sestre, svjesni smo da je molitva dar kojim najsnažnije možemo osjetiti Božje milosrđe, svoje živote suobličiti Kristovoj ljubavi te obuhvatiti i one ljude do kojih ne mogu doprijeti naša djela milosrđa. Ova katedrala je jubilejska Crkva u kojoj živimo dar oprosta za sebe ili za naše pokojne, pri čemu posebno mislimo na pokojne hrvatske branitelje.

Započinjući pobožnost Križnoga puta, oraspoložimo svoje srce za slušanje Božje riječi i za razmatranje pojedinih postaja u kojima susrećemo Isusa u trpljenju za nas. Njega nam je darovao milosrdni Otac, da ne budemo sami i bez nade u svojim kušnjama i trpljenjima. Njega pratimo na tome putu, da bismo otkrivali komu Bog šalje nas da očitujemo milosrđe.

Križni put je put ljubavi i, bez obzira na trpljenje, on je put radosti. To je put ljudskoga srca koje susreće Isusa Krista, Lice milosrđa nebeskoga Oca. U svakoj postaji neka se lica susreću, a neka se udaljavaju ili bježe od susreta. Netko prihvaća da da bude lice ljubavi, dok drugi pokazuju naličje ljudskosti, licemjerje, dvoličnost ili bezličnost. Na početku zastanimo i u srcu zamolimo Boga *da ne skriva svoja lica od nas*.

Uvod u euharistijsko slavlje:

Još jedanput, nakon pobožnosti križnoga puta koja nas je oraspoložila za euharistijsko slavlje, srdačno pozdravljam sve vas, braćo i sestre, hrvatski branitelji, kao i vas, članove obitelji branitelja. Nažalost, i ove je godine među našim nakanama ona koja se tiče hrvatskih ratnih vojnih invalida koji već petsto dana traže osjetljivost za pitanja koja se tiču cijele Domovine.

Braćo i sestre, križnim putem i ovom euharistijom započinjemo u našoj prvostolnici posebna dvadeset i četiri sata. Naime, papa Franjo pozvao je cijelu Crkvu na inicijativu pod imenom „24 sata za Gospodina“. Večeras, do sutra navečer, i u našoj će se nadbiskupiji u župama, u vjerničkim zajednicama, moliti, ispovijedati, klanjati pred Presvetim u svjetlu dara Svete godine milosrđa. Tako ćemo i mi na završetku ove svete mise, izložiti Presveti oltarski sakrament, pružajući mogućnost klanjanja sve do ponoći. U to vrijeme dana je mogućnost za pristupanje sakramentu svete ispovijedi. Sutra navečer, s početkom u 18 sati, rektor naše katedrale, prečasni gospodin Josip Kuhtić, predvodit će zaključno euharistijsko slavlje te inicijative.

Ovo naše slavlje ujedno je i hodočasničko. Naša katedrala je jubilejska crkva, u kojoj se može primiti jubilejski oprost, a njega možemo namijeniti za sebe ili pak za pokojne. Pozivam sve koji su se ispovijedili, koji će se pričestiti, da večeras ostanu barem nekoliko minuta u klanjanju pred Presvetim i da izmole Vjeronanje, Oče naš, Zdravo Marijo i Slava Ocu na nakanu pape Franje, te da nastoje u idućim danima učiniti neko djelo milosrđa. U oprost u živimo posebno zajedništvo i blago Crkve, kojim se dokidanju posljedica grijeha, što nipošto ne smijemo obscijeniti.

A sada molimo Gospodina da vidi naše kajanje i da nam daruje oprost.

Homilija

*Liturgijska čitanja: Hoš 14, 2-10;
Ps 81, 7-11.14.17; Mk 12, 28b-34*

I. U jeruzalemskome hramu susrela su se dva pripadnika istoga, židovskog naroda. Jedan, koji je poznavatelj svetih spisa, pismoznanc, postavlja pitanje drugomu poznavatelju Pisma: *Koja je zapovijed prva, koja je zapovijed najveća?*

I rijedak je slučaj u Evanđeljima da se Isus i pismoznanci ovako slažu, da su suglasni o jednome pitanju. Isusov im je odgovor razumljiv do te mjere da ga se više nisu usudili pitati. Taj se susret odigrao u Jeruzalemu, mjestu mnoštva rasprava o religijskim pitanjima, smjerovima, o pronalaženju najvažnijega u životu vjernika.

Isusa pismoznanc zapravo pita: *Što je bit? Što Bog očekuje od mene? Što je okosnica, središte, uporište koje sve drži?* Drugi Židov, Isus iz Nazareta, odgovara navodeći dvostruku zapovijed, zapisanu u Knjizi Ponovljenoga zakona.

Bog je izabranomu narodu povjerio te zapovijedi. One su, kao prvima, upućene Izraelcima. No, Božja ljubav seže onkraj granica naroda s kojim je sklopio prvi Savez, i dodiruje i nas, kršćane. Isus daje svim ljudima u udio ono što je živio kao pripadnik židovskoga naroda. Te se zapovijedi po Isusovu poslanju naročito tiču nas.

II. Braćo i sestre! Na pragovima, na ulaznim vratima domova židovskih vjernika nalazi zanimljiv i prepoznatljiv detalj pod imenom *mezuzah*. U ukrašenoj 'kutijici', 'sandučiću', nalazi se, ispisan na pergamentu ili papiru, tekst iz Biblije koji smo upravo čuli (*Pnz* 6, 4-9; 11, 13-21) u Evanđelju; Božja riječ koju je Isus naveo u svome odgovoru o prvoj, o najvećoj zapovijedi. Ona započinje pozivom koji ima snagu zapovijedi: *Š'ma Israel! Slušaj, Izraele!*

I danas je to dio svakidašnje molitve pobožnih Židova. U svojoj knjizi 'Bit židovstva' rabin Leo Baeck je zapisao da je zahtjev za ljubavlju prema bližnjima središnji pojam (*Innbegriff*), bit Tore, zapovijed u kojoj je sve sadržano. Po Isusovoj riječi i mi smo pozvani biti slušatelji iste riječi i zaljubljenici u iste zapovijedi koja obuhvaća sve što Bog od nas očekuje. On želi da ga čujemo i prepoznamo, baš kao djeca koja, i prije nego nauče govoriti i raspoređivati doživljaj slika, svoje roditelje prepoznaju po njihovu glasu. Sveto pismo za nas je poglavito Božja riječ; Bog koji govori.

U njegovoj povjerenoj riječi jedna je zapovijed razgranata u dva izriječka, što pobuđuje pitanje: *Jesu li oba jednako vrijedna? Vodi li ljubav prema Bogu u ljubav prema bližnjemu ili je ljubav prema čovjeku ta koja vodi u ljubav i poštivanje Boga?* Isus na to daje odgovor, povezavši ih.

Ta se ljubav, mada se čini da ih izriječ dijeli, ne može podijeliti. Ona je cjelina. Ljubiti Boga i zlostavljati ili zanemariti čovjeka ne ide zajedno. Time se jasno kaže da vjera uključuje međuodnose; da ima oblikovanost u društvu.

II. Koliko smo samo puta čuli, tijekom komunizma do danas, da je vjera 'privatna stvar'. Uistinu, vjerovati se ne može bez osobnoga pristanka, na nečiju zapovijed, ali življena vjera, prihvaćena osobno, uvijek ima društvene posljedice. To se dvoje ne može razdvojiti. Tako je vjera *privatna stvar s društvenim, javnim posljedicama*. I pokušati je se odreći vodilo bi prema nijekanju sebe samoga.

U tome je važno primijetiti da se - govoreći o kršćanstvu - naglašavanjem da je vjera privatna stvar, gotovo želi zaštititi društvenu zbilju od vjere; kao da kršćanstvo bilo opasnost za nekoga; umjesto da se vidi što kršćanska vjera uistinu jest: oplemenjivanje, poštivanje čovjeka, zauzetost za dobro, nesebičnost i stvarni doprinos društvu.

O, kad bi barem svi mi koji ispovijedamo zapovijed ljubavi prema Bogu i bližnjemu svakoga dana to i svjedočili; kada bi uređenje hrvatskoga društva bilo nadahnuto tim zapovijedima ljubavi.

Ako se obraćam, ako pristupam svojim bližnjima s ljubavlju, u njima prepoznajem Stvoritelja koji je i njih pozvao u život, spojio naše životne putove. U prijevodu dvojice židovskih filozofa religije, M. Bubera i F. Rosenzweiga, ta zapovijed glasi: „Ljubi bližnjega, jer je on poput tebe.“ I on je stvoren na Božju sliku; njegovo lice

ima crte Božjega bića; od Boga smo prihvaćeni, voljeni, da bismo tu ljubav darivali uzajamno i drugima.

Ljubiti Boga znači nešto činiti u svijetu; tamo gdje je potrebna moja pomoć, moje sudjelovanje, moja prisutnost. U posebnim okolnostima, to može biti iznimno teško, ali to je i vjernička svakidašnjica, nešto što živimo svakoga dana, nastojeći biti slika, biti odraz svoga Stvoritelja i Otkupitelja Isusa. Zato je dragocjeno da se u ovome korizmenom vremenu radujemo spoznaji da biti Božji nije nešto nedostižno, da živjeti svoju vjeru ne pripada nedohvatljivim asketskim vratolomijama, nego biti bližnjemu bližnji, uzajamno. To mijenja na dobro naše osobne živote, obitelji, odnose s drugima, zakone, državu i društvo.

III. Slušajući pitanje pismoznanca, mogli bismo reći da je izvučeno iz sadašnjosti, jer pita o prvoj, o najvećoj, o najvažnijoj zapovijedi. To nam je itekako poznato, jer društvo u kojemu živimo, hrvatsko društvo jest 'društvo superlativa'. Svakoga dana osjećamo da se ističe i promiče, stvara i nameće, govori i piše samo o najboljem ili najgorem, o najvećem ili najmanjem, o najljepšem i najružnijem, o najbogatijem i najsiromašnijem.

Sredine kao da nema. Ono što je redovito, ustrajno, vjerno; što čuva trajnost, kao da ne postoji. To je neposredan učinak potreba medija. Zanimljive su im krajnosti, ne zbog vrijednosti, nego zbog potrebne napetosti.

Zato nas ne iznenađuje što je jednoga dana netko uzdignut do nebesa, a već idućega dana potopljen u blato. Društvo superlativa ne odražava životnu stvarnost. Društvo superlativa ne može vidjeti niti živjeti od onoga što je uistinu vrijedno, dobro, veliko.

Pitanje pismoznanca Isusu postavljeno je u trenutku kada je puno odredaba, puno propisa, puno zapovijedi preplavilo i prekrilo bit; kada se javlja potreba za isticanjem bitnoga; za pronalaženjem jezgre, vrela iz kojega izvire smisao.

I zanimljivo da Isus spominje prvu zapovijed, ali na nju nadovezuje drugu, jednako vrijednu. Medijskomu društvu to drugo ne treba, nije zanimljivo; zanimljiv je samo prvi i, eventualno, zadnji. No, većinu naših dana, naših poslova, naših susreta, naših osjećaja i doživljaja, tvori upravo taj središnji dio, redovitost koju nastojimo živjeti u određenome ritmu. U tu redovitost ulaze neredovitosti slavlja, posebnih trenutaka. Tada se možemo istinski radovati, tugovati, otkrivati ljepotu neobičnosti. Društvo superlativa, promicano snagom medija, izgubilo je blagdane i slavlja i neobičnosti i divljenja; spomen i nade, izgubilo je okus života.

Zapovijed ljubavi taj okus vraća. I vrijeme korizme nas upućuje na bitno, na redovitost, na naše bližnje, na svakidašnjicu. Tamo treba potražiti smisao. Ne u dalekim zemljama; ne u iznimnim iskustvima, ne u udaljavanju od svojih bližnjih, nego sa svojim bližnjima. *Ljubi bližnjega kao sebe.* Ako pobjegnemo od sebe, pobjeći ćemo i od bližnjega.

IV. I još nešto smatram važnim u današnjemu Evandjelju. Pismoznancu se slaže s Isusom i potvrđuje rečeno ističući da Boga treba ljubiti *iz svega srca, iz svega razuma i*

iz *sve snage*. Triput spominje 'sve', spominje cjelovitost. I to je superlativ koji je prihvatio suvremeni svijet promidžbe.

Tako se govori o 'cjelovitim, holističkim pristupima', o 'cjelovitoj, odnosno integralnoj hrani', o 'holističkoj medicini', o 'cjelovitome obrazovanju' itd. Ta 'propaganda cjelovitosti' dio je lažnih obećanja, jer se ne kaže što bi to bila cjelovitost. Naime, ne zaboravimo da su i totalitarizmi rođeni upravo iz 'ideologija cjelovitosti'. Dolaze od riječi *totus*, što znači 'sav, cio'. Htjeli su upravljati svime, imati cjeloviti nadzor, zahvatiti cjelovitost života.

Kada bismo znali što je to cjelina i cjelovitost, tada ne bismo za tim trebali težiti. Upravo je nedostatak, okrnjenost, necjelovitost ono što podnosimo u zemaljskome životu; iz fragmenta, iz djelomičnosti se rađa čežnja za cjelinom.

Tako je i naša ljudska ljubav nepotpuna, nesavršena, necjelovita. U nju se lako ugnijezdi sebičnost. Iz te necjelovitosti, koja nije čovjekova svrha, polazi i naše traženje savršenosti u Bogu; on je usadio u nas čežnju ljubavi koja ne podnosi polovičnost. Zato: ljubiti „iz svega srca, razuma, snage“ znači biti nošen gorljivošću iznutra; svakim dahom koji nam je Bog udahnuo; svime što nam je dano kao bićima stvorenima za vječnost u Bogu.

I dok nas Isus vraća na bit života, na otkrivanje smisla u ljubavi, on tu ljubav potvrđuje i nadilazi. On upotpunjuje našu nepotpunost, on liječi našu djelomičnost. „Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Sina.“ Na križu raširene Isusove ruke izražaj su one Ljubavi u koju smijemo ući sa svim svojim polovičnostima, pogriješkama i grijesima.

Traženje savršenosti može se pretvoriti u nepodnošljivu prijetnju. Isus iscjeljuje našu necjelovitost; on liječi rane koje čovjek ne može dovesti do punine. On nas oslobađa nezadovoljstva, zbog toga što puno toga ne možemo ostvariti. Njegov mir je dar našim ranama. Jer kršćanstvo nije tehnika uspinjanja do Boga, nego dar ljubavi Božjega prihvaćanja svih koji vide svoje slabosti i žele živjeti nesebično.

V. U ovoj Svetoj godini milosrđa posebno razmatramo poziv da budemo *milosrdni kao nebeski Otac*. U tome je kršćansko savršenstvo. Tako na pragovima naših crkava, naših domova treba biti vidljiva zapovijed ljubavi, ali ponajprije odraz Isusova lica, Lica milosrđa. Ta nam je savršenost bliska svakoga dana, u našim bližnjima.

Važno je to reći, dok su među nama hrvatski branitelji. Oni su ponajprije znak predanja, spremnosti za žrtvu za druge. Oni su bili milosrđe u vremenima nemilosrđa. Oni to trajno ostaju po djelima koja su učinili braneći nas i domovinu. Njihov je stav spremnosti na žrtvu pokazao što znači ljubiti. I to je uporište za svaki napredak hrvatske države i društva.

Kao što je pismoznancu pitao Isusa o prvoj zapovijedi, tako smo i mi pitani o tome što je jezgra naše slobode, komu ju najviše dugujemo. Mnogi su zaslužni, ali ipak su hrvatski branitelji jezgra, bit toga nemjerljivoga dobra. Oni pak znaju da nisu to ostvarili samo ljudskom snagom, nego Božjom pomoći. Ako je to istina što se često puta spominje, kako to da se na cesti petsto dana nalaze najteži stradalnici, hrvatski branitelji?

Zato nitko ne može reći da voli Hrvatsku, a ne podnosi hrvatske branitelje, ne osjeća njihovu zabrinutost, njihova upozorenja. Vi pak, dragi branitelji, vraćajući se u dane, kada ste bili spremni sve darovati, i dalje ste pozvani živjeti istu ljubav, oslobođenu sebičnosti i znajući da ste izloženi ranjavanju, ravnodušnosti i preziru.

Kao vjernici smo duboko svjesni da je za to potrebna snaga Božjega Duha koju molimo za vas i za sebe, naročito u trenucima sumnja.

Drago mi je da se znate vratiti Bogu, kao što nas Gospodin poziva po proroku Hošei. „Jer pravi su putovi Gospodnji: pravedni hode po njima, a grješnici na njima posrću.“ Vjerujmo Božjoj riječi i čuvajmo radost i mir u sebi i među sobom. To je važno, dok se pitamo kako je uopće moguće ono što se događa domovini i braniteljima. Prošli smo križnim putem i vidjeli kako je to moguće. To nije put očaja, nego istina koja nas čuva u pouzdanju u Gospodina.

Amen.

MOLITVA VJERNIH

Uvod: Braćo i sestre, Bog nam daruje svoju Riječ, ne samo da bismo ju čuli, nego da bismo ju živjeli. Prije negoli prinesemo svoj dar na oltaru iznesimo mu svoje prošnje i zajedno ga zazovimo riječima: *Budi nam milosrdan, Gospodine!*

1. Bože, zahvaljujemo ti za Crkvu, u kojoj si nas svojom ljubavlju rodio za novi život. Prati svojim Duhom papu Franju, nadbiskupa Josipa i sve nas vjernike: da svojim djelima očitujemo tvoje milosrđe prema svakomu čovjeku, molimo te. *O.*

2. Gospodine, Oče svega stvorenoga, udijeli nam milost, da snagom tvoje milosti budemo spremni naviještati Evanđelje svojim životom, biti nadahnuće novim hrvatskim naraštajima i svjedočiti vjernost tvojoj zapovijedi ljubavi, molimo te. *O.*

3. Gospodine, hvala ti što si i nas pozvao da u hrvatskoj domovini dijelimo tjeskobe i nade; da se u patnjama uzajamno tješimo tvojom mukom i žrtvom koja je pobijedila smrt. Daj da se neprestano radujemo gledajući svjetlo Uskrsnuća, molimo te. *O.*

4. Ti, Gospodine, najbolje poznaješ naše srce i spremnost da ti ponizno služimo, te da u ljudskoj slabosti očitujemo tvoju jakost. Ne dopusti da ikada zaboravimo poginule, nestale i zatočene koji su vjerovali u tebe i vršili tvoju volju, molimo te. *O.*

5. Gospodine, budi bliz svima koji nose rane nasilja i osjećaju prazninu zbog smrti svojih bližnjih. Primi u svoj pokoj preminule hrvatske branitelje, a nas jačaj u vjeri nadi i ljubavi, molimo te. *O.*

Zaključak: Bdi nad nama, milosrdni Bože, pogledom svoje Majke, dok molimo zagovor svetoga Josipa, zaštitnika hrvatske Domovine i mučenika, blaženoga Alojzija Stepinca. Po Kristu Gospodinu našem. *O.* Amen.